

PIYANO EĞİTİMİNDE ÖĞRENME SÜRECİ VE ÖĞRENME STRATEJİLERİ KULLANMANIN YERİ VE ÖNEMİ¹

Şehnaz ERTEM²

ÖZET

Piyano eğitimi doğası gereği bireysel bir eğitim sistemine dayalıdır. Piyano çalma, daha çok devinışsel (psiko-motor) boyutun ağırlıkta olduğu hem bilişsel hem de duyuşsal boyutları olan bir beceridir. Motor beceri gelişimi düzenli çalışmalar, egzersizlerle sağlanır. Bazı öğrenciler öğrenirken sorunlar yaşarlar. Çalıştıkları halde öğrenememekten, çalışmalarından verimli sonuç alamamaktan şikayet ederler. Sorun, öğrencilerin nasıl öğreneceklerini bilmemelerinden kaynaklanmaktadır. Bazı öğrencilerin piyano çalmayı öğrenmek için nasıl çalışacaklarının gösterilmesine gereksinimleri vardır. Yanlış çalışma alışkanlıkları yerleşmeden, öğretmenleri tarafından nasıl öğreneceklerine dair rehberlik edilmelidir. En önemli öğrenme, öğrenmeyi öğrenmektir. Bu nedenle, öğrenme stratejileri eğitim alanında en önemli konular arasında yer almaktadır.

Bu makale, piyano eğitiminde öğrenme stratejilerinin yeri ve önemi ile bu alanda kullanılabilir olan öğrenme stratejilerini saptamak amacıyla yapılmıştır. Araştırma, güdülen amaca bağlı olarak, betimsel bir çalışma niteliği taşımaktadır. Konuyla ilgili yurtiçi ve yurtdışı kaynaklar taranmış, öğrenme stratejileri incelenmiş, bunların piyano öğrenme sürecindeki yeri ve önemi belirlenmiş ve bunlar arasından piyano eğitiminde kullanılabilir olanlar saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Piyano, Piyano Eğitimi, Öğrenme Stratejileri

¹ Bu makale Şehnaz Ertem'in "Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Temel Piyano Eğitiminde Öğrenme Stratejilerinin Kullanılma Durumları "Örgütlenme Stratejisi" nin Etkililik Düzeyi" isimli doktora tezinin bir kısım verilerinden hazırlanmıştır.

² Yrd.Doç.Dr. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi ABD, shehnaz@gazi.edu.tr

THE LEARNING PROCESS AND THE ROLE AND THE IMPORTANCE OF USING LEARNING STRATEGIES IN PIANO EDUCATION

ABSTRACT

The piano education is inherently based on an individual education system. Playing the piano is a skill which have cognitive and affective dimensions that is mostly dominant psycho-motor dimension. Development of motor skills is supplied by well-organized exercises and practicing. Some students have problem while learning piano. They complain about not getting efficiently result and not able to learn even though they work hard. The main problem is result from that students don't know how they work correctly. Some students need shown how they have to work to learn playing piano. Before incorrect working habits become established, they have to be guided how they will learn by their teachers. The most important learning is learning to learn. On this account, the learning strategies are one of the most important subjects in the education field.

This article was carried out to determine the role and the importance of the learning strategies in piano education as well as the learning strategies that are practicable and may be usable in this field. The article based on the given objective possesses descriptive study characteristics. National and foreign references which are related to this subject were searched, the role and the importance of the learning strategies for the piano learning process were determined and the ones among these strategies which were practicable at piano education was found out.

Keywords: Piano, Piano Education, Learning Strategies

1. GİRİŞ

Müzik eğitiminin ana boyutlarından biri olan çalgı eğitiminin temel boyutlarından biri piyano eğitimidir. Piyano öğrenme temelde çok yönlü ve karmaşık bir süreçtir. Camp'a (1992,s.9) göre, "piyano öğretimi zihin, vücut, duygu, görme, işitme ve dokunma duyuları ile iç içedir. Bu bağ içinde, öğrenci, müziği öğrenmek, yorumlamak ve icra etmek için, nota okuma, ritm, müziksel algılama, piyano çalma tekniği, sanatçılık, stil yorumlamada gelişmelidir".

Piyano eğitimi, doğası gereği, bireysel, yani "bire bir eğitim" sistemine dayalıdır. Bire bir eğitim sistemine dayalı yaklaşım piyano eğitiminde çok yaygındır. Bu yaklaşımda piyano öğrencisi teknik egzersizlerle beraber öğretmenin verdiği düzeye uygun çeşitli etüt ve parçaları çalışır. Derslerde öğretmen tarafından eleştiri ve önerilerde bulunulur, gerekiyorsa çalarak gösterilir, ödevler kontrol edilir. Öğretmen model olma görevini yapar ve öğretmen-öğrenci arasında sağlıklı bir ilişki geliştirilir (Enoch ve Lyke, 1987, s.12). Piyano çalmak için gerekli davranışları öğrenciye kazandırma piyano öğretmenin oluşturduğu ortamın uygunluğuna bağlıdır. Zimmerman'a (Enoch ve Lyke,1987,s.66)göre eğitim öğrenmenin psikolojik ilkelerine uygun gerçekleştirildiğinde daha etkili olmaktadır. Müzik eğitimi, çalgı eğitimi ve piyano eğitimi bunun dışında tutulamaz.

Müziğin hangi alanında olursa olsun eğitimin amacı, bireye yeni müziksel davranışlar kazandırma, bireyin müziksel davranışında değişiklikler oluşturma veya müziksel davranışını geliştirmektir. Bu sürecin istenilen düzeyde olması öğretmenin oluşturduğu ortamın uygunluğuna bağlıdır. Bu durum çalgı eğitiminin önemli bir boyutunu oluşturan piyano eğitimi için de geçerlidir. Genellikle piyano öğrenme-öğretme sürecinde çeşitli sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunların çoğu öğrencilerin nasıl öğreneceklerini bilmemelerinden kaynaklanmaktadır. Bu da, öğrenirken önemli bilgiyi seçme, anlamlandırma, depolama ve geri getirmede problemler yaşanmasına neden olmaktadır. Bu aşamada öğrenme stratejileri konusu büyük önem taşımaktadır.

Bu nedenle eğitimin çeşitli alanlarında bu konuyla ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Piyano alanında da öğrenme stratejilerinin kullanımına ilişkin bir çalışmanın yapılmasının piyano eğitiminin gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmekte ve önemli kılınmaktadır.

Bu makale, piyano eğitiminde öğrenme süreci ile öğrenme stratejilerinin yeri, önemi ve bu alanda kullanılabilir olan öğrenme stratejilerini saptamak amacıyla yapılmıştır. Araştırma, güdülen amaca bağlı olarak, betimsel bir çalışma niteliği taşımaktadır. Konuyla ilgili yurtiçi ve yurtdışı kaynaklar taranmış, öğrenme

stratejileri incelenmiş, bunların piyano öğrenme sürecindeki yeri ve önemi belirlenmiş ve bunlar arasından piyano eğitiminde kullanılabilir olanlar saptanmıştır.

Makalede belgesel tarama yöntemi kullanılarak, önce öğrenme süreci, ağırlıklı olarak piyano çalma becerisinin psiko-motor yönü incelenmiş, daha sonra öğrenme stratejileri kullanma konusu ele alınmış, son olarak da konuya ilişkin sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

1.1. Öğrenme Süreci

Öğrenme psikologlar tarafından çeşitli biçimlerde tanımlanır. Ancak, bazı farklı görüşler olmasına rağmen tanımlar temelde birbirine çok yakındır. Amerikalı psikolog Gates'e göre " "öğrenme" bireyin olgunlaşma düzeyine göre çevresiyle olan etkileşimi sonucunda yeni davranışlar kazanması ya da eski davranışlarını değiştirmesi sürecidir" (Akt:Binbaşıoğlu,1991,s.3). "Olgunlaşma düzeyi", kişinin fizyolojik yapısının o işi yapabilme yeterliliğine ulaşması, yani kas ve sinir sistemi gelişiminin öğrenilecek konuya elverişli, yeterli bir düzeyde bulunması anlamına gelir. Öğrenmenin gerçekleşmesi için bireyin "hazır bulunma"sı da gerekir. Bireyin konuya olan ilgisi, heves ile bağlantılıdır. Asıl öğrenme birey "öğrenmeye hazır" hale geldikten sonra başlar (Binbaşıoğlu,1991,s. 4).

Öğrenmeye ilişkin diğer bir tanım da yaşantı sonucu gerçekleşen ve az çok kalıcı izli olan davranış değişikliğidir. Bu tanıma göre öğrenmenin üç önemli özelliği vardır:

- 1-Bireyin davranışında bir değişikliğin olması,
- 2-Bu değişikliğin yaşantı sonucu meydana gelmesi,
- 3-Bu değişikliğin en azından belli bir süre kalıcı olması.

Bilişselciler ve davranışçılar bu tanımlamalarda görüş birliği içerisindedirler. Bu iki akımın öğrenme tanımları arasında gözlenen en önemli fark öğrenme sürecinin ürünü ile ilgilidir. Davranışçılar bu ürünü "davranış değişikliği" olarak ele alırken, bilişselciler öğrenmenin temelini bilgi edinme yolları ya da bilgi yapılarındaki değişikliklerin oluşturduğu görüşündedirler. Yani, bilişselciler öğrenmeyi gözlenemeyen içsel bilişsel bir süreç olarak görmektedirler. Kısaca, öğrenme süreci davranış değişikliğine zemin hazırlar. İki akımın da görüş birliği içinde olduğu diğer bir nokta, öğrenmeyi hem çevresel hem de içsel etkenlerin etkiliyor olmasıdır. Ayrıldıkları nokta ise davranışçıların çevreye, bilişselcilerin de öğrenciye ağırlık vermesidir (Açıkgöz,1996, ss.8-9) .

Görüldüğü üzere, öğrenmeye ilişkin farklı görüşler mevcuttur. Günümüzde, önceki modellerin eksikliklerini tamamlayarak öğrenmeyi en kapsamlı ve bilimsel olarak açıklayan öğrenme yaklaşımı “bilgi işleme kuramı”dır.

1.1.1.Bilgi İşleme Kuramı

“Biliş, dünyayı ve insanın çevresindeki olayları anlamaya yönelik insan zihninin yaptığı işlemlerin tümüdür. Dıştan alınan uyarıcıların algılanması, önceki bilgilerle karşılaştırılması, yeni bilgilerin oluşturulması, elde edilen bilgilerin belenmesi, hatırlanması ile zihinsel ürünlerin kalite ve mantık yönünden değerlendirilmesi biliş kapsamına giren zihinsel süreçlerle ilgili faaliyetlerdir” (Erden,1998,s.166).

Öğrenmeyi bilişsel açıdan inceleyen kuramlardan biri olan bilgiyi işleme kuramı şu dört soruyu cevaplamaya çalışır:

- 1-Yeni bilgi dışarıdan nasıl alınmaktadır?
- 2-Alınan yeni bilgi nasıl işlenmektedir?
- 3-Bilgi uzun süreli olarak nasıl depolanmaktadır?
- 4- Depolanmış bilgi nasıl geriye getirilip hatırlanmaktadır?

Bilişselciler açısından eğitimin en büyük amaçlarından biri öğrencilere öğrenmelerini kontrol etmede ve idare etmede yardımcı olmaktır. Eğer öğrenciler öğrenmek için ihtiyaç duydukları stratejilere sahip değillerse öğretimin amacı öğrencilerin bu stratejileri kazanmasına yardım etmektir.

Bilgiyi işleme kuramına göre, öğrenme olgusu bilgisayarların çalışmasına benzetilmekte, girdilerin işlenerek çıktılara dönüştürülmesi olarak görülmektedir. Göze, kulağa ve diğer duyu organlarımıza gelen fiziksel uyarıcılar seçilerek sinirsel iletilere dönüştürülmekte, sonra bu mesajlar depolanabilme ve hatırlanabilmeleri için sinir sisteminde değişimlere uğramaktadır. Sonuçta ortaya çıkan ürün, konuşma, yazma ya da öğrendiğimizi ortaya koyan diğer etkinliklerdir. Bu olguya, yani bilginin dönüştürülme biçimlerine öğrenme süreçleri denir. Bu süreci somutlaştırmak için bir model geliştirilmiştir. Model, öğrenenin merkezi sinir sisteminde var olduğu kabul edilen yapıları göstermektedir. Bilgiyi işleme modeli iki temel öğeye sahiptir. Üç tür bellekten oluşan bilgi depoları ve bilişsel etkinlikleri kapsayan bilişsel süreçlerdir. Öğrenmeyi sağlayan süreçler maddeler halinde şöyle özetlenmiştir:

- 1-Çevredeki uyarıcıların duyu organları tarafından alınması.
- 2- Duyusal kayıt yoluyla bilginin kaydedilmesi.
- 3-Dikkat ve seçici algı süreçleri harekete geçirilerek duyusal kayıta gelen bilginin seçilerek kısa süreli belleğe geçirilmesi.
- 4-Bilginin bir müddet kısa süreli bellekte kalabilmesi için zihinsel tekrarının yapılması.

5-Bilginin uzun süreli bellekte depolanabilmesi için işleyen bellekte anlamlı kodlamanın yapılması.

6-Kodlanan bilginin uzun süreli bellekte depolanması.

7-Bilginin uzun süreli bellekten işleyen belleğe geri getirilmesi.

8-Bilginin işleyen bellekten tepki üreticiye gönderilmesi.

9-Tepki üreticinin bilgiyi vericilere yani kaslara göndermesi.

10-Öğrenenin çevresine performansını göstermesi.

11-Yürütücü kontrol tarafından tüm bu süreçlerin kontrol edilmesi, düzenlenmesi (Senemoğlu,1998, ss.270-272).

Bellek; geçmiş yaşantılar yoluyla edinilen deneyimlere, yeni ve daha karmaşık öğrenme durumlarına hazırlığın ön koşulunu oluşturur. Eğer insan, bilgileri depoladığı bir bellek sisteminden yoksun olsaydı hiçbir bilgi ya da beceri kalıcı biçimde öğrenilemezdi (Aydın,2000, s.163).

Belleğin iki temel boyutu vardır. Birinci boyut, belleğin aşamaları (kodlama, depolama ve geri getirme), ikinci boyut ise belleğin türleridir (duyuşal kayıt, kısa süreli bellek ve uzun süreli bellek).

Alfabe öğretiminde öğretmen tahtaya “A” harfini yazar ve nasıl okunduğunu söyler. Bir süre sonra harfi tahtaya yazar ve bir öğrenciden okumasını ister. Öğrencinin harfi doğru olarak söylemesi bellek sayesinde olmuştur. Burada belleğin üç aşaması da gerçekleşmiştir. Birinci aşama olan “kodlama”da öğrenci öğretmen harfi gösterdiği zaman belleğinde bu harfi diğer harflerden farklı bir şekilde kodlamıştır. İkinci aşamada kodladığı bilgiyi depolamıştır. Öğretmen soru sorduğu zaman ise depolanan bilgiyi bulmuş ve geri getirmiştir. Bu da üçüncü aşamadır. Eğer doğru cevap verilmezse bu üç aşamadan birinde aksaklık meydana gelmiş demektir (Cüceloğlu,1999, s.170).

Duyuşal kayıt: Çevreden gelen uyarıcılar öğrenenin duyuş organlarını etkiler ve duyuşal kayıt yoluyla sinir sistemine girer. Duyuşal kayıt süresi çok kısadır. Bazı kaynaklara göre yarım saniyeden daha az iken bazılarına göre ise 1 ile 4 saniye arasındadır. Ancak kapasitesi geniştir. İşitsel bilgiler görsel bilgilere göre duyuşal kayıta daha fazla kalabilmektedir. Duyuşal kayıt, sonraki bilişsel süreçler için kritik bir öneme sahiptir. Duyuşal kayıt olmasaydı okunulan cümlelerin sonuna gelindiğinde başı unutulabilirdi. Ancak gelen bilgiler anında işlenmezse hızlı bir şekilde kaybolur. Dış uyarıcılar duyuşal kayıta geldiğinde beklenti ve dikkat süreçlerinin rehberliğiyle birey uygun olan uyarıcıları seçerek kısa süreli belleğe gönderir. Bu aşamada dikkat ve seçici algı süreçleri süzgeç görevi yapar.

Kısa süreli bellek/İşleyen bellek: Bu belleğin birbiriyle ilişkili iki temel işlevi vardır. Birinci işlevi, sınırlı bilgiyi sınırlı sürede geçici olarak depolamasıdır. Bu

görevinden dolayı “kısa süreli bellek” adını almaktadır. Kapasitesi duyuşsal kayda göre sınırlıdır. Bilginin kalış süresi de çok kısadır. Bu sınırlılık zihinsel tekrar yoluyla giderilmeye çalışılır. İkinci işlevi ise zihinsel işlemler yapmaktır. Bu nedenle işleyen bellek olarak da adlandırılır (Senemoğlu,1998, ss.273-276) .

Uzun süreli bellek: Bu bellek iyi öğrenilen bilgilerin sürekli depolandığı bellektir. Uzun süreli bellek nöronlar arasındaki bağlantılarda yapısal değişmelerle ortaya çıkmaktadır. Kapasitesi sınırsızdır. Öğrenme bir kez gerçekleştiğinde öğrenilenlerin ebediyen saklandığına ilişkin kanıtlar bulunmaktadır. Bilginin hatırlanmasının büyük ölçüde materyalin uygun bir şekilde kodlanarak uygun yere yerleştirilmesine bağlı olduğu düşünülür (Senemoğlu,1998, s.281) .

Bilişsel süreçler, bilginin alınmasını ve bir bilgi deposundan diğerine aktarılmasını sağlar. Bilginin duyuşsal kayıttan kısa süreli belleğe aktarılmasını sağlayan süreçler dikkat ve algı süreçleridir.

Dikkat : Öğrenme dikkat etme süreci ile başlar. Birçok uyaran olmasına rağmen kendisi için önemli olan bilgileri öğrenir. Dikkat, uyarıcı veya uyarıcılara tepkiye yönelmez. Zihinsel kuruluş adı da verilmektedir (Senemoğlu,1998, s.291).

Algı: Duyusal bilginin anlamlandırılması, yorumlanması sürecidir. Duyusal kayıta gelen belli uyarıcılara dikkat edildiğinde algılama süreci başlar. İşleyen belleğe giren bilgi duyuşsal kayıta gelen çevresel uyarıcılardan öğrenenin sadece algılayabildiği bilgilerdir. Bu nedenle algılama öğrenmede önemli bir yere sahiptir (Senemoğlu, 1998, s.297) .

Kısa süreli bellekte bilgiyi saklama süreçleri tekrarlama ve gruplamadır.

Tekrarlama: Bilgiyi kısa süreli bellekte daha fazla süre tutmak için sık sık tekrarlamak gerekir. Bunun için tekrarlama stratejileri kullanılır. Tekrarlama, bilgiyi kendi kendine içten veya dışarıdan tekrarlandığında oluşur. Bilgi işleme sisteminde bilgiyi kodlamayı ve dikkat çekmeyi etkiler, fakat daha önce öğrenilenlerle bağlantı kurma ve bilgiden anlam çıkarmaya yardımcı olmaz. Bunun nedeni, uzun süreli bellekte kalıcı olmada etkisiz bir yöntem olmasıdır. Bu nedenle, anlamlandırma/ekleme ve örgütleme stratejileri ile birlikte kullanılmalıdır (Dembo,1994, s.106).

Gruplama: Kısa süreli bellek sınırlı bir bilgi alma kapasitesine sahiptir. Bu durumda bilgi gruplanarak birim sayısı azaltılabilir ve böylece kısa süreli belleğe girecek bilgi için yer sağlanmış olur (Senemoğlu,1998:299).

Bilginin uzun süreli belleğe aktarılmasında kullanılan süreçler ise kodlama ve uzun süreli bellekten geriye getirilmedir.

Kodlama, işleyen bellekteki bilgiyi uzun süreli bellekte var olan önceki bilgilerle ilişkilendiren bir süreçtir. Bu sürecin oluşmasına yardımcı örgütlenme ve anlamlandırma /ekleme süreçleri vardır.

Anlamlandırma / ekleme: Öğrencilere, önceden öğrenilmiş bilgilerin maddeleri arasında iç bağlantılar kurarak uzun süreli bellekte bilgileri depolamasında yardımcı olan stratejilerdir. Basit işlerde belleği güçlendirme, yeni bilgi ile görsel şekiller arasında bağlantılar kurma veya birbiriyle anlamlı, bağlantılı bilgiler düzenleyen teknikler yararlı olabilir. Bilgi işleyen hafızaya girerken etkili öğrenci şöyle düşünür: Bu yeni bilgi ne anlama geliyor? Bu yeni bilgi daha önce öğrenilmiş bilgi ya da metindeki diğer fikirlerle nasıl bağlanır? Öğrenci yeni bilgiyi göstermek için örnekler yaratabilir. Bu yolla etkili öğrenci eski bilgilerle yeni bilgiyi birleştirerek uzun süreli bellek içerisinde yeni fikirleri bütünleştirir. Bu işlem, öğrenilecek bilginin bütünüyle anlaşılmasını sağlar ve sonradan hatırlanma olasılığını yükseltir. (Dembo,1994, s.108)

Örgütlenme: Temel bilginin anlamlılığını arttırmak için bir yöntem de, örgütlenme yapı veya terimlerin kümelenmesini sağlamaktır. Bu tür bir örgütlenme uzun süreli bellekte depolanmış bilginin hiyerarşik düzenlenmesidir (Dembo,1994, ss.112-114).

Bilgiyi uzun süreli bellekten geri getirme, bilginin uzun süreli bellekten bulunarak açığa çıkarılması sürecidir. Bir bakıma, dosyalanan bilginin gerekli olduğunda yerleştirildiği dosyadan bulunup bilginin elde edilmesine benzemektedir. Fakat, bilgi etkili olarak kodlanmadığı takdirde kolayca geri getirilemez. Yani temel ilke etkili kodlamadır. Bu nedenle öğretmenlerin öğrencilere yeni bilgiyi uygun şekilde kodlayarak depolamaları ve dosyalamaları için yardım etmeleri gerekir (Senemoğlu,1998, s.328).

1.1.2. Piyano Eğitiminde Psiko-motor Beceri Öğrenme

Piyano çalma, daha çok devinışsel (psiko-motor) boyutun ağırlıkta olduğu hem bilişsel hem de duyuşsal boyutları olan bir beceridir.

Klausmeir'e göre motor yetenek, vücudun bir ya da birden fazla organının katıldığı kas hareketi ya da işlemidir. Psiko-motor beceri ise, bir iş yapılırken kullanılan bilinçli zihinsel etkinliğin yönlendirdiği koordineli kas etkinlikleridir (Akt:Senemoğlu, 1998, s.549). Psiko- motor beceri gösterme, içsel koşullar, dışsal uyarıcıları algılama ve motor etkinliklerin etkileşimlerinin bir ürünüdür. Becerilerin

kapsadığı motor ve algısal özelliklerin miktarı beceriden beceriye farklılıklar gösterir. Piyano çalma hem yüksek düzeyde motor, hem de yüksek düzeyde algılamayı gerektiren bir etkinliktir (Senemoğlu,1998, ss.549-550). Yazı yazmak, daktilo kullanmak, araba sürmek, yürümek, konuşmak, dans etmek vs. de motor becerileri kapsar. “Bütün bu becerilerde bireyin davranışlarını hızlı ve doğru olarak yapabilmesi için alıştırmaya gereklidir”(Morgan,1995, s. 89).

Beceri kazanmanın 3 aşaması vardır: (1-) Taklit (2-) İşlem (3-) Ustalık. O'Malley'e (1990,s.25) göre, birçok öğrenci için beceri öğrenme bilişsel aşamayla başlar. 1. aşamada öğrenci becerinin temel hareketlerini yapmayı öğretmenin eğitsel desteğiyle başarabilir. Öğretmenini model olarak alır ve beceriyi icra etmede öğrencinin ilk deneyimleri gerçekleşir. Zamanlamada, hareketlerin düzgünlüğünde, doğruluğunda ve koordinasyonunda sorunlar vardır. Bu evredeki bir piyano öğrencisi, öğretmenin gözetiminde parmak alıştırmaları yapabilmektedir. 2. aşamada, öğrenci, beceriyi öğretmenin yardımı olmaksızın bağımsız olarak yapabilmektedir. Motor beceri öğrenmenin bu döneminde, öğrenci öğretmeninden direktifler almadan ya da bilinçli olarak düşünmeden beceriyi gerçekleştirebilir. Fakat, doğruluk, akıcılık henüz tam olarak başarılmamıştır. Bu aşamadaki bir piyano öğrencisi klavyeye bakmadan çalmayı başarsa da, yanlış notalara basmaya devam etme gibi davranışlara devam etmektedir. 3. ve son aşamada, öğrenci beceriyi düzgün, etkili ve kolaylıkla yapabilmektedir. Bilinçsiz bir çabayla beceriyi yapabilmeye otomatikleşme gelişir ve böylece öğrenci aktivitenin diğer öğelerine odaklanmada serbestleşir. Bu aşamada, piyano öğrencisi parmaklarına bakma ihtiyacı duymadan farklı ses alanlarındaki farklı notaları zorlanmadan çalabilir (Orlich,1994, s.133). Araba sürerken konuşabilmek de bu aşama için örnek gösterilebilir. Yani, birey aynı anda iki farklı işi, iki farklı beceriyi yapabilmektedir.

Motor beceri gelişimi için en belirgin olan şey becerinin çalışmalarla, çeşitli alıştırmalarla geliştirildiğidir. Yani istenilen performans, gerçekleştirilen hareketler, daha doğru, daha düzgün, daha iyi zamanlama özelliklerine ulaşır (Gagné, 1985, s.207).

1.2. Piyano Eğitiminde Öğrenme Stratejileri Kullanma

Eğitimin her alanında olduğu gibi piyano öğrenme sürecinde de bazı zorluklarla karşılaşıldığı gözlenmektedir. Davranışların istenilen şekilde kazanılabilmesi piyano öğretmenin oluşturduğu ortamın uygunluğuna bağlıdır. Piyano çalma becerisi düzenli egzersizler ve bilinçli çalışma yöntemleriyle geliştirilir. Bazı öğrenciler öğrenirken sorunlar yaşarlar. Birçok öğrenci, kendisine bir şey kazandırmayan sonu gelmeyen tekrarlarla zamanı boşa harcar. Fakat, çalışma süresinin uzunluğuna bakarak kendini iyi hissetmesi de mümkündür. Sonuç olarak

öğrenememekten, çalışmalarından verimli sonuç alamamaktan şikayet ederler. Sorun, öğrencilerin nasıl öğreneceklerini bilmemelerinden kaynaklanmaktadır.

Enoch ve Lyke'a (1987,s.162) göre, öğrencilerin piyano çalmayı öğrenmek için nasıl çalışacaklarının gösterilmesine gereksinimleri vardır. Bu öğretim ve öğrenme işleminin çok önemli bir bölümüdür. Yanlış çalışma alışkanlıkları edinmeden, mümkün olduğunca erken, öğrencilere nasıl piyano çalışılacağı ve bunun nasıl öğrenileceğine ilişkin rehberlik etmek gerekir. Piyano öğretmeni etkili öğrenmeyi sağlamak amacıyla değişik yaş ve gelişim dönemindeki öğrencilerin özelliklerini bilmeli, öğrenme-öğretme ortamlarını bu özelliklere uygun olarak düzenlemelidir. En önemli öğrenme, öğrenmeyi öğrenmektir. Bu nedenle, öğrenme stratejileri eğitim alanında en önemli konular arasında yer almaktadır.

Öğrenirken karşılaşılan güçlükler öğrencilerin en çok dile getirdikleri sorunların başında gelir. Bazı öğrenciler isteyerek çalıştıkları halde öğrenemezler, bazıları da daha kısa süre çalıştıkları halde kendilerinden daha uzun süre çalışanlar kadar başarılıdırlar. Sorunlar büyük ölçüde öğrencilerin etkili öğrenme stratejilerini kullanamamasından ya da nasıl öğreneceğini bilmemesinden kaynaklanmaktadır. Eğitim alanındaki gelişmeler sonucunda, öğrencinin öğrenme sürecinde kendi öğrenmesini düzenleyebilen etkin bir katılımcı olduğu görüşünün ağırlık kazanması öğrenme stratejilerinin önemini arttırmıştır. Öğretmenin öğrenci yerine öğrenemeyeceği, öğrenmenin öğrencinin zihninde gerçekleşen bir süreç, öğretmenin ise öğrenmeyi kolaylaştıran koşulları sağlamakla yükümlü olduğu görüşü birçok uzman tarafından desteklenmektedir. Eğer öğrenci uygun öğrenme stratejisini kullanmazsa öğrenme gerçekleşmez. En önemli öğrenme öğrenmeyi öğrenmektir(Açıköz,1996, s.61).

Zihin sürecinde öğrenmenin oluşumu üç temel işlem alanındaki çeşitli işlemler yoluyla meydana gelmektedir. Burada dikkati çeken önemli nokta, öğrenmenin öğrenen tarafından nasıl yönetildiğinin yeterince açık olmamasıdır. Bu noktada, bilişselci bir yaklaşımla “yönetici kontrol” sistemi mevcuttur. Buna göre öğrencinin kullandığı dikkat, öğrenme, hatırlama ve düşünme süreçlerini yöneten kontrol mekanizmaları vardır. Bu kontrol mekanizmaları “bilişsel stratejiler” olarak adlandırılan işlemlerin kazanılmasıyla bilgi akışını yönlendirir. Öğrencinin bu bilgi akışını istenilen nitelikte yönetebilmesi için bilişsel stratejileri etkili olarak kullanabilmesi gerekir. Öğrencinin bilgi kazanma faaliyetini yerine getirirken kullandığı zihinsel süreçler, bilişsel stratejiler içerisinde “öğrenme stratejilerini” ön plana çıkarır (Öztürk ve Selçuk, 1992, ss. 68-69).

Genel olarak strateji, bir şeyi elde etmek için izlenen yol ya da bir amaca ulaşmak için geliştirilen bir planın uygulanması olarak ele alınmaktadır. Buna göre öğrenme stratejisi de öğrenmeyi gerçekleştirmek için izlenen yollar olarak

tanımlanabilir. Weinstein'e göre öğrenme stratejisi, "öğrencinin öğrenme sırasında kullandığı ve öğrencinin kodlama sürecini etkileme amacıyla olan davranış ve düşünceler" olarak tanımlanmaktadır. Buna göre, stratejinin amacı öğrencinin duyuşsal durumunu etkilemek ve onun yeni bilgiyi seçmesini, edinmesini, örgütlemesini ve bütünleştirmesini kolaylaştırmaktır (Akt:Açıkgöz, 1996, s.62).

Öğrenme stratejileri bir stratejiler grubunu ifade etmektedir. Her stratejinin kullanılma amacı, kazandırılmak istenen öğrenme ürünlerine göre farklılık gösterir. Etkili öğrenme için kullanılması gereken stratejiler bilgi işleme kuramına göre çeşitli şekillerde sınıflandırılmıştır. Öğrenme stratejilerinin birçok sınıflandırılması mevcuttur. Günümüzde en yaygın kullanılan öğrenme stratejileri sınıflaması Weinstein ve Mayer tarafından yapılmıştır: (1-) Tekrarlama stratejileri, (2-) Anlamlandırma stratejileri, (3-) Örgütleme stratejileri, (4-) Anlamayı izleme stratejileri, (5-) Duyuşsal stratejiler (Akt: Öztürk, 1995, ss. 28-29).

Tekrarlama stratejileri: Öğrencilerin bilgiyi hatırlamaları için sınırlı kapasiteleri vardır. Sürekli hatırlama öğrencinin yeni bilgiyi ne kadar iyi anlayıp depoladığına bağlıdır. Hafızayı geliştirmek için izlenen stratejilerden biri de "tekrarlama" stratejisidir. Kendi kendine okunulan ya da duyulan şeyi tekrarlama ile ilgilidir. (Borich ve Tombari, 1997, s.140).

İki tür tekrarlama stratejisi vardır. Kısa süreli bellekte bilginin canlı tutulmasını sağlayan "basit tekrar" ile "gruplama", "imgeler biçimlendirme", "değişik şekillerde yeniden kodlama" gibi işlemlerle, yani bilginin içsel bağlantılar kurmasını kolaylaştıran uzun süreli bellekte depolamayı sağlayan "anlamlandırıcı tekrarlama"

Telefon rehberinden bakılan bir telefon numarası hatırlamak için numara çevrilinceye kadar tekrarlanır. Bu da bir tür tekrarlama stratejisidir. Konuyla ilgili notları devamlı olarak okuma, çarpım tablosunu öğrenme için kullanılan egzersizler, ders notlarını aynen yazmak, kopya etmek tekrarlama stratejisine örnek olan etkinliklerdir (Mc Cormick, 1997, s. 80). Materyali yüksek sesle tekrarlama, önemli yerleri not etme, önemli yerlerin altına çizme diğer tekrarlama stratejileridir.

Piyano eğitiminde kullanılabilinen belli başlı tekrarlama stratejileri şöyle sıralanmıştır: Parçayı yavaş bir tempoda çalışma, yeni öğrenilen davranışları zihinde tekrarlama, parçayı ezberleme, ritm kalıplarını değiştirerek çalışma.

Ercan (2006,s.105), piyano çalmanın doğru alıştırma ve tekrarlarla gelişen bir beceri olduğuna değinmiş, parçaları gereğince tekrar ederek parmak hareketlerinin otomatik bir şekilde öğrenilmesini sağlayacağını belirtmiştir. Jorgensen de zor pasajların iyice öğrenilmesi için hakimiyet kazanılınca kadar yinelenmesi

gerektiğini savunmaktadır (akt: Kılınçer ve Uygun, 2013, s. 210) . Zihinsel tekrar, kas hareketi olmadan yineleme yeteneğidir. Öğrenci piyanodan uzakta olsa bile, çalıştığı parçanın ritm kalıplarını vurabilir, ezgisini seslendirebilir (Weaver,2005, akt: Kılınçer ve Uygun, 2013, s. 211). Coffman (1990) ve Ross (1985) ,çalışmalarında fiziksel ve zihinsel çalışma kombinasyonunun tek başına yapılan bir fiziksel çalışma kadar etkili olduğunu, hatta, tek başına zihinsel çalışmadan daha etkili olduğunu belirtmişlerdir. (akt: Renwick,2008, s. 26). Yavaş tempoda çalışma, notalara bilinçli bir şekilde konsantre olma olanağı tanırken, kasların da hareketleri daha geniş ve serbest bir biçimde öğrenmesini sağlamaktadır Parça iyice öğrenildikten sonra hızlandırılmalıdır. (Newman,1984, s. 129). Ercan da (2008, s.39) yavaş tempoda çalışmanın kötü teknik alışkanlıkları düzelterek en önemli basamak olduğunu ifade etmiştir.

Anlamlandırma stratejileri: Bu stratejiler, öğrencilere öğrenilmiş bilgiler arasında iç bağlantılar kurarak uzun süreli bellekte bilgiyi depolamasına yardımcı olur (Dembo,1994, s.108).

Bu strateji öğrenciye, bazı sembolik yapı türleri yaratarak öğrenilmiş bilgilere anlam katmaya yardım eder. Bu stratejinin kullanımı, öğrenciye aktif olarak öğrenilmiş bilgiyi işlemeyi, anlam kazandırmayı ve bu bilgiyi yeni ve eski bilgiler arasında veya yeni bilgi içinde anlamlı ilişkiler kurarak, önceden veya yeni oluşmuş şema içerisine yerleştirmeye yardımcı olur (Danserau ve Holley,1984, s. 294).

Bu stratejiye örnek etkinlikler şöyle sıralanabilir; açıklama, özetleme, benzerlik yaratma, kendi kelimeleriyle notlar yazma, soru sorma ve onlara cevap verme, öğrendikleriyle çeşitli görüntüleri birleştirme, daha önce öğrendikleriyle bağlantılar kurma, benzerlikler arama, farklılıklar bulma, eski ve yeni öğrendiklerini birleştirme (Dembo,1994:109).

Piyano eğitiminde kullanılabilinen belli başlı anlamlandırma stratejileri ise şöyledir: Zor gelen pasajları (tercihen renkli kalemlerle) işaretleme, çalışılması gereken yerleri (tercihen renkli kalemlerle) özel işaretlerle belirleme, parça içerisinde geçen terimlerin anlamlarını araştırma, önceden öğrenilen parçalarla yeni öğrenilen parçalar arasında bağlantılar kurma, yeni öğrenilenlerle eski bilinenleri birleştirme, yeni öğrenilenlerle eski bilinenler arasında benzerlikler arama, yeni öğrenilenlerle eski bilinenler arasında farklılıklar arama, yeni davranışları zihinde canlandırma, soyut bilgi, kavram ya da durumların zihinde görsel imajlar oluşturularak somut duruma getirme.

Örneğin lento terimi için zihinde kaplumbağanın yürüyüşünü canlandırmak ya da etüdün / eserin müziksel ifadesinin zihinde canlandırılarak kısa bir öyküsünü oluşturmak etüt ya da eserin tempo ve müzikal yapısını daha etkili bir şekilde

anlaşılmasını ve yorumlanmasını sağlayabilir (Kılınçer ve Uygun, 2013, s.214). Ömür (2003, s.189) parça öğretirken çeşitli simge ve işaretlerden faydalanmanın öğrenmeyi kolaylaştırıcı, destekleyici olacağını ifade etmiştir. Demirova (2008,ss. 66-67) da bir çalışmada, renkli kalemle önemli pasajları işaretlemenin ya da çeşitli simgeler kullanmanın öğrencinin dikkatini yoğunlaştırmada etkili olduğunu belirtmiştir. Öğrenilenler arasında benzerlikler, farklılıkla arama/bulma, bağlantılar kurma eserin çeşitli açılardan analizini gerektirir. Çimen'e göre, öğretmen çalışılacak eseri öğrenci ile birlikte armonik, form, cümleme ve karakter açısından analizini yapmalıdır (akt: Kılınçer ve Uygun, 2013, s. 213). Ercan (2008, s. 104) da yeni bir parça öğrenilirken müzik öğeleri, biçimleri, dönemleri gibi yapısal ve dönemin stil özelliklerinin özetlenmesi ile işe başlamanın yararlı bir yaklaşım olduğunu belirtmiştir.

Örgütlenme stratejileri: Temel bilginin anlamlılığını arttırmak için kullanılan bu stratejide yapının örgütlenmesi, düzenlenmesi veya terimlerin kümelenmesi (gruplanması) sağlanmaktadır. Bu örgütlenme uzun süreli bellekte depolanmış bilginin hiyerarşik bir örgütlenmesidir. Bilgiyi işleyen bellekte daha etkili hale getirmeye ve hızlı bir şekilde uzun süreli bellekte saklanmış gerekli bilgiyi yerleştirme olanağı verir (Dembo,1994, s. 112).

Öğeler bazı özelliklerine göre gruplandırılır (Mc Cormick,1997, s. 80). Bu stratejinin içindeki etkinlikler; benzer nitelikler taşıyan öğeleri gruplama, bir bütünü parçalara ayırma, bir metin içerisindeki ana ve destekleyici fikirleri bulma ve bunlar arasında ilişki kurma, kavram haritası yapma (Öztürk ve Selçuk,1992, s. 73).

Piyano eğitiminde kullanılabilen belli başlı örgütlenme stratejileri ise şöyle sıralanabilir: Parçanın sağ ve sol ele ilişkin kısımlarını ayrı ayrı çalışma, parçayı bölümlere ayırarak çalışma, parçanın ritmik, melodik ve armonik yapılarını benzerlik ve farklılıklarına göre gruplandırma.

Chang, ayrı ellerle piyano çalışmanın hız ve kontrolü arttırmada , hız ve ifade için doğru hareketleri bulmada en kolay yol olduğunu ifade etmektedir. (akt: Kılınçer ve Uygun, 2013, s. 210) . Ercan (2008, s. 96) öğrencini zorlandığı pasajları ayrı ayrı çalışmasını ve daha sonra bütüne birleştirmesini önermektedir.

Anlamayı izleme stratejisi: Bu strateji yürütücü biliş stratejisi olarak da adlandırılır. Bireyin kendi biliş yapısı ve öğrenme özelliklerinin farkında olmasıdır. Yani, herhangi bir şeyi öğrenmeye anlamaya ilaveten onu nasıl öğrendiğinin farkında olma, nasıl öğrendiğini bilmedir (Senemoğlu,1998, ss. 339-340).

Presley, Berkowski ve O'Sullivan'a göre bilişsel stratejiyi nasıl kullanacağını bilmek öğrencinin ihtiyacı olduğunda onu kullanacağını garantilemez. Önemli olan,

öğrenciye stratejileri nerede ve nasıl kullanacaklarının öğretilmesidir. Bu yeterliğe ulaşan öğrencinin yürütücü bilişe sahip olduğu söylenebilir (Borich ve Tombori, 1997, s. 145).

Bu türde piyano öğrenmede kullanılabilen stratejiler şöyle sıralanmıştır: Karşılaşılan zorluklara çözüm bulma, zor pasajlara ilişkin öğretmenine soru sorma, öğretmeninden öğrenilen parçayla ilgili örnekler çalmasını isteme, parça çalarken fark edilen hataları düzeltmeye çalışma, kendi kendine ne kadar öğrendiğini kontrol etme, parçayı doğru çalıp çalmadığını kontrol etme, parçayı daha etkili nasıl öğreneceği üzerine düşünme.

Barry ve Hallam'a göre, piyano çalışmaktan verim alınabilmesi için iyi organize olmak, amaca odaklanmak, analiz etmek, düzenli çalışma ortamı sağlamak ve kendiliğinden motive olmak gereklidir (akt: Kılınçer ve Uygun, 2013, s. 216). Öğrencinin karşılaştığı sorunların bilincinde olması, çözümler araması, üretmesi verimli bir çalışma ortamı sağlamak için büyük önem taşımaktadır. Maris, bireyin piyano çalışırken kendi kendisine “ Bu aşamada ne yapmaya ihtiyacım var? Zamanı nasıl daha etkili kullanabilirim? Şu an ne yapmaya hazırım? Neyi başarmaya niyetliyim? “gibi bir takım sorular sorması gerektiğini belirtmiştir (akt: Kılınçer ve Uygun, 2013, s. 216) . Öğrencinin çalıştığı eseri çeşitli kayıtlar yoluyla farklı yorumculardan dinlemesi/izlemesi öğrenmesini kolaylaştırıcı diğer bir yöntemdir. Diğer taraftan öğrencinin kendi çalışımı kaydederek dinlemesi ve kendi kendini değerlendirmesi çalarken fark etmediği hataları görmesine yardımcı olan ve çözümler araması açısından yararlı , geliştirici bir yaklaşımdır.

Duyuşsal stratejiler: Öğrencinin kendi öğrenme ortamını yaratmasıyla ilgilidir. Dikkat toplama, konsantre olma, kaygıyla başetme, güdülenme, zamanı etkili kullanma ile ilgili stratejilerdir (Açıkgöz,1996, s. 68). Spielberg'e göre bir öğrenme sürecini etkileyen iki temel boyut bilişsel stratejiler ve duyuşsal stratejilerdir. Bilişsel stratejiler öğrenme sürecini doğrudan etkileyerek öğrenmeyi gerçekleştirirler. Duyuşsal stratejiler ise bilişsel süreçlerin etkili kılınmasında rol oynarlar (Öztürk,1995, s. 45).

Piyano eğitiminde kullanılabilinen belli başlı duyuşsal stratejiler: Çalarken yapılan hataları fark etme, öğretmenin bilgilendirmelerini dikkatle dinleme, etüdü/eseri çalışırken başka şeyler düşünmeden çalışmaya odaklanma, etüt/eser zor ise çalışmayı bırakmama, zorluğu aşabilecek çözümler üretme, etüdü/eseri sınav kaygısıyla değil, öğrenmek için zevk aldığı için çalışma.

Piyano çalışırken/öğrenirken konsantrasyon ve devamlılığının sağlanması esastır. Çünkü, en çok karşılaşılan hataların kaynağında dikkat eksikliği olduğu gözlenmektedir. Çalışma ortamında öğrencinin dikkatini toplamasını engelleyen bir

çok faktör olabilir. Bu faktörler, çalışma odasının fiziki koşullarının yetersizliği, piyanonun akordsuz veya bakımsız olması, gürültü, öğrencinin psikolojik ve fiziksel durumu vs. sıralanabilir. Bu koşulların uygun şekilde düzenlenmesi öğrencinin dikkatini toplamasını sağlayacak, motivasyonunu arttıracak dolayısıyla da piyanoyu daha etkili, istekli bir biçimde çalışarak öğrenmesini kolaylaştıracaktır. Dikkat sağlandığı müddetçe, öğrenci, yaptığı hataları fark etmede, öğretmenin bilgilendirmelerini dinlemede, hatırlamada, uygulamada başarılı olacaktır. Bazı öğrenciler çalıştıkları eseri zor bulduklarında bırakma eğilimindedirler. Bunun çeşitli nedenleri olabilir: eserin öğrencinin seviyesinin üstünde olması, çalıştığı eserin hoşuna gitmemesi, başaramama duygusu, güvensizlik vb. Uygun repertuar seçmek çok önemli bir konudur. “Öğretmen öğrencinin eğitimi süresince aceleci olmamalıdır. Gerektiğinden fazla veya çabuk ilerleme beklentileri öğrencinin gelişimini, derslere karşı motivasyonunu olumsuz yönde etkileyebilmektedir.”(Ertem,2011, s. 649) Gültek’e göre de, öğrencinin seviyesinin üstünde eserler seçildiğinde hem öğretmen hem de öğrenci gereksiz bir efor sarf ederek genel ilerlemenin yavaşlamasına neden olunur. Bu gibi durumlarda, genellikle öğrencilerin ilgileri dağınık ve korkarlar. Yetenekli olanlar bu tür ödevleri belki başarabilirler, fakat, piyano ve müzikten soğuyabilirler. Bunu önlemenin en önemli yolu anlayışlı bir öğretmen tarafından seçilen doğru bir repertuvar (akt. Ertem, 2011, s. 649) . Öğrenciler için piyano eğitiminde kaygıya neden olan bir etken de sınav ya da konser heyecanıdır. Bunun nedeni öğrencinin yeterince hazırlanamadığı duygusundan kaynaklanacağı gibi kişisel, psikolojik sorunlar da olabilir. Heyecan duygusunu kontrol altına alabilmek önemlidir.

Kurtuldu’ya (2009) göre, önemli olan, öğrenciye sınav heyecanının üstesinden gelebilmesini sağlayan çalışma prensiplerini kazandırmaktır. Yanlış yapma korkusuyla ortaya çıkan kaygının nedeni yeterince çalışmaktan kaynaklanmaktadır. Bu durum eğitimlerini de olumsuz yönde etkilemektedir. Öğrencinin sadece doğru nota çalmaya yönelmesi, kazanması gereken davranışların ortaya çıkmasını geciktirmektedir. Bu durumda doğru yönlendirme ve doğru bireysel çalışma prensiplerinin kazanılması sınav kaygısının azaltılmasındaki en önemli iki unsur olduğu söylenebilir (akt: Kılınçer ve Uygun, 2013, s. 220).

Öğrenme stratejileri konusuna ilişkin yapılan araştırmalar etkili öğrenme stratejisi kullanmanın öğrenmeyi olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Öğrenme stratejileriyle ilgili en geniş kapsamlı araştırmalar Weinstein ve Mayer tarafından gerçekleştirilmiştir. Weinstein ve Mayer’e (1986) göre, Flavell, Friederich ve Hoyt tarafından yapılan araştırmalarda, öğrencilerin yaşları ilerledikçe tekrarlama tekniklerini kendiliğinden kullanma oranında artış olduğundan söz edilmektedir. Öğrenciler ana okulundan 4. sınıfa doğru ilerlerken yeni bilgiyi öğrenmek için tekrarlama stratejilerinden daha çok yararlanmaktadır. Ayrıca belirli bir amaca uygun öğrenme stratejilerini büyük çocukların daha iyi kullanabildiklerini

ileri sürmüşlerdir. Richards ve August tekrarlama stratejilerinden altını çizenlerin sadece okuyanlardan daha çok bilgi hatırladıklarını gözlemlemiştir. Bu bulgular, tekrarlama stratejilerinin bilginin seçimi ve kazanılması aşamasında öğrenciye yardımcı olduğu görüşü ile tutarlılık göstermektedir (akt: Kocabaş, 1995, ss.48-49). Geiserbach (2000), çalışmasında öğrenme stratejilerini kullanan öğrencilerin kişisel hedeflerine daha kısa zamanda ulaştıklarını tespit etmiştir. Ayrıca, bu strateji kullanmanın hedeflerine doğru ilerlemelerinde ve güdülenmelerinde olumlu katkılar sağladığını, çaldıkları eserleri kesintisiz, bütünsel ve dışavurumcu olarak yansıttıklarını, stratejilerin ne gibi etkileri olduğunu değerlendirme becerisini kazandıklarını da belirtmiştir (akt: Kılınçer ve Uygun, 2013, s.217). Müzik eğitimi alanında yapılan yapılan öğrenme stratejilerine ilişkin araştırmalardan biri, Ayfer Kocabaş'ın (1995) “İşbirlikli Öğrenmenin Blokflüt Öğretimi ve Öğrenme Stratejileri Üzerindeki Etkileri” konulu araştırmasıdır. Araştırmada, işbirlikli öğrenme tekniklerinden “birleştirme-I” ve “birlikte öğrenme” ile geleneksel öğrenme tekniklerinden “ezginin tartımından yola çıkarak öğretimi” ve “bütün-parça-bütün” teknikleri deneysel koşullar altında uygulanmıştır. Araştırma sonunda, öğrencilerin müziğe ilişkin tutumları, müziksel alan bilgileri, müziği öğrenme stratejileri ve işbirlikli öğrenme tekniklerinin flüt çalma becerileri üzerinde geleneksel öğrenme tekniklerine göre daha etkili olduğu görülmüştür. Ayrıca, işbirlikli öğrenme teknikleriyle geleneksel öğrenme tekniklerinin her birinin öğrencilerin müziği öğrenme stratejileri üzerindeki etkileri farklıdır. Öğrencilerin müziği öğrenme stratejileri kullanmalarında en etkisiz teknik “bütün-parça-bütün” tekniği olup, “birleştirme-I” öğrenme stratejileri kullanmada en etkili olan tekniktir. Yokuş'un (2010) piyano eğitiminde öğrenme stratejilerinin kullanılmasının öğrencilerin başarılarına ve üstbilişsel farkındalıklarına etkisinin saptanması amacını güden deneysel araştırmasında, deney grubundaki öğrencilerin uygulama süreci sonunda piyano dersi başarı düzeylerinde ve üstbilişsel farkındalık düzeylerinde artış olduğu görülmüş, ayrıca bu artışın kontrol grubuna oranla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak, piyano eğitiminde öğrenme strateji kullanımının öğrencilerin başarı düzeyini arttırmada ve üstbilişsel farkındalık kazanmalarında klasik eğitimden çok daha etkili ve geliştirici olduğu saptanmıştır. Kurtuldu'nun (2007) “Bilgi İşleme Modeline Dayalı Piyano Eğitiminde Genel Öğrenme Stratejilerinin Yeri ve Görsel İmajlar Oluşturma Yönteminin Kullanılabilirlik Düzeyi” adlı doktora çalışmasında elde edilen bulgulara göre, uygulanan “görsel imajlar oluşturma yönteminin” piyano eğitiminde başvurulan klasik çalışma yöntemlerine göre daha etkin ve yararlı olduğu belirlenmiştir. Yöntemin gerek çalışma süresince, gerekse belli bir zaman dilimi içerisinde öğrenme ve hafızaya almaya dönük etkisi, yapılan ölçümler sonucu ortaya çıkmıştır. Buna göre bilgiyi işleme modeline dayalı piyano eğitiminde “görsel imajlar oluşturma” yönteminin piyano çalışma ve öğrenmede yararlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kurtuldu'nun (2012) “Dikkat stratejilerine yönelik uyarıcı işaretlerin piyano eğitiminde kullanılabilirliği” adlı diğer bir çalışmasında, dikkat stratejileri kapsamında yer alan

ve dikkati istenilen bölüme toplamaya yardımcı olan çeşitli uyarıcı işaretler kullanılarak öğrencilerin piyano performanslarındaki değişme gözlenmiştir. Araştırma sonucu, uyarıcı işaretler yoluyla dikkatin toplanmasına önemli ölçüde katkı sağlanabileceğini göstermiştir. Kontrol grubu çalışmaya bağlı normal bir yükselme gösterirken, stratejinin uygulandığı deney grubu öğrencileri uygulamaya bağlı belirgin bir yükselme göstermiştir. Gruplar arasında önem düzeyi belirgin bir farklılaşma görülmüştür. Deney grubu kontrol grubuna göre daha başarılı bulunmuştur.

Aşağıda piyano eğitiminde kullanılabilen belli başlı öğrenme stratejileri tablolaştırılarak sunulmuştur.

Cizelge 1.2.1. Piyano Eğitiminde Kullanılabilir Öğrenme Stratejileri

Strateji Kümeleri	Ayrıntılı Stratejiler
TEKRARLAMA STRATEJİLERİ	Parçayı yavaş bir tempoda çalışma
	Yeni öğrenilen davranışları zihinde tekrarlama
	Parçayı ezberleme
	Ritm kalıplarını değiştirerek çalışma
ANLAMLANDIRMA STRATEJİLERİ	Zor gelen pasajları (tercihen renkli kalemlerle) işaretleme
	Çalışılması gereken yerleri (tercihen renkli kalemlerle) özel işaretlerle belirleme
	Parça içerisinde geçen terimlerin anlamlarını araştırma
	Önceden öğrenilen parçalarla yeni öğrenilen parçalar arasında bağlantılar kurma
	Yeni öğrenilenlerle eski bilinenleri birleştirme
	Yeni öğrenilenlerle eski bilinenler arasında benzerlikler arama
	Yeni öğrenilenlerle eski bilinenler arasında farklılıklar arama
	Yeni davranışları zihinde canlandırma
Soyut bilgi kavram ya da durumların zihinde görsel imajlar oluşturularak somut duruma getirme	
ÖRGÜTLEME STRATEJİLERİ	Parçanın sağ ve sol ele ilişkin kısımlarını ayrı ayrı çalışma
	Parçayı bölümlere ayırarak çalışma

	Parçanın ritmik, melodik ve armonik yapılarını benzerlik ve farklılıklarına göre gruplandırma
ANLAMAYI İZLEME STRATEJİLERİ	Karşılaşılan zorluklara çözüm bulma
	Zor pasajlara ilişkin öğretmenine soru sorma
	Öğretmeninden öğrenilen parçayla ilgili örnekler çalmasını isteme
	Parça çalarken fark edilen hataları düzeltmeye çalışma
	Kendi kendine ne kadar öğrendiğini kontrol etme
	Parçayı doğru çalıp çalmadığını kontrol etme
	Parçayı daha etkili nasıl öğreneceği üzerine düşünme
DUYUŞSAL STRATEJİLER	Çalarken yapılan hataları fark etme
	Öğretmenin bilgilendirmelerini dikkatle dinleme
	Çalışırken sadece çalışmaya odaklanma
	Eser/ etüd zor ise çalışmayı bırakmama
	Zorluğu aşabilecek çözümler üretme
	Eseri sınav kaygısıyla değil öğrenmek için, zevk aldığı için çalışma

Çizelge 1.2.1.’ de görüldüğü gibi, piyano eğitiminin temel aşamasında kullanılabilir olan,beş kümede kapsanan toplam 29 öğrenme stratejisi bulunmaktadır.

2. SONUÇ VE ÖNERİLER

1-Öğrenmenin psikologlar tarafından yapılmış birçok tanımı mevcuttur. Gates’e göre “ “öğrenme” bireyin olgunlaşma düzeyine göre çevresiyle olan etkileşimi sonucunda yeni davranışlar kazanması ya da eski davranışlarını değiştirmesi sürecidir”. “Olgunlaşma düzeyi”, kas ve sinir sistemi gelişiminin öğrenilecek konuya elverişli, yeterli bir düzeyde bulunması anlamına gelir. Öğrenmenin gerçekleşmesi için bireyin “hazır bulunma”sı da gerekir. Bireyin konuya olan ilgisi, heves ile bağlantılıdır. Asıl öğrenme birey “öğrenmeye hazır” hale geldikten sonra başlar. Diğer bir tanıma göre de, öğrenme, yaşantı sonucu

gerçekleşen ve az çok kalıcı izli olan davranış değişikliğidir. Bilişselciler ve davranışçılar bu tanımlamalarda görüş birliği içerisinde olsalar da öğrenme süreci ürününe ilişkin farklı görüşlere sahiptirler. Davranışçılar bu ürünü “davranış değişikliği” olarak ele alırken, bilişselciler öğrenmenin temelini bilgi edinme yolları ya da bilgi yapılarındaki değişikliklerin oluşturduğu görüşündedirler. İki akımın da görüş birliği içinde olduğu diğer bir nokta, öğrenmeyi hem çevresel hem de içsel etkenlerin etkiliyor olmasıdır. Ayrıldıkları nokta ise davranışçıların çevreye, bilişselcilerin de öğrenciye ağırlık vermesidir. Günümüzde, önceki modellerin eksikliklerini tamamlayarak öğrenmeyi en kapsamlı ve bilimsel olarak açıklayan öğrenme yaklaşımı “bilgi işleme kuramı”dır. Bilgiyi işleme kuramına göre, öğrenme olgusu girdilerin işlenerek çıktılara dönüştürülmesi olarak görülmektedir. Duyu organlarına gelen fiziksel uyarıcılar seçilerek sinirsel iletilere dönüştürülmekte, sonra bu mesajlar depolanabilme ve hatırlanabilmeleri için sinir sisteminde değişimlere uğramaktadır. Sonuçta ortaya çıkan ürün, konuşma, yazma ya da öğrendiğimizi ortaya koyan diğer etkinliklerdir. Bilginin dönüştürülme biçimlerine öğrenme süreçleri denir. Bu süreci somutlaştırmak için bir model geliştirilmiştir. Bilgiyi işleme modeli iki temel öğeye sahiptir. Üç tür bellekten oluşan bilgi depoları ve bilişsel etkinlikleri kapsayan bilişsel süreçlerdir.

2- Piyano çalma, daha çok devinışsel boyutun ağırlıkta olduğu hem bilişsel hem de duyuşsal boyutları olan bir beceridir. Psiko-motor beceri gösterme, içsel koşullar, dışsal uyarıcıları algılama ve motor etkinliklerin etkileşimlerinin bir ürünüdür. Beceri kazanmanın 3 aşaması vardır: 1-Taklit 2- İşlem 3-Ustalılık. Birçok öğrenci için beceri öğrenme bilişsel aşamayla başlar. 1. aşamada öğrenci becerinin temel hareketlerini yapmayı öğretmenin rehberliğinde başarabilir. Öğretmenini model olarak alır ve beceriyi icra etmede öğrencinin ilk deneyimleri gerçekleşir. 2. aşamada, öğrenci, beceriyi bağımsız olarak yapabilmektedir. Motor beceri öğrenmenin bu döneminde, öğrenci öğretmeninden direktifler almadan ya da bilinçli olarak düşünmeden beceriyi gerçekleştirebilse de doğruluk, akıcılık henüz tam olarak başarılmamıştır. 3. ve son aşamada, öğrenci beceriyi düzgün, etkili ve kolaylıkla yapabilmektedir. Bilinçsiz bir çabayla beceriyi yapabilmeye otomatikleşme gelişir ve böylece öğrenci aktivitenin diğer öğelerine odaklanmada serbestleşir. Motor beceri gelişimi için en temel olan şey becerinin çalışmalarla, çeşitli alıştırmalarla geliştirilmesidir.

3- Piyano çalmayı öğrenme sürecinde öğrenme stratejilerinin vazgeçilmez bir yeri ve önemli işlevleri vardır. Diğer alanlarda olduğu gibi bu alanda da bazı sorunlar yaşandığı gözlenmektedir. Genelde, öğrenciler çalıştıkları halde, öğrenememekten şikayet etmektedirler. Bu noktada, öğrenme stratejileri konusu önemli bir konuma sahiptir. Genel olarak strateji, bir şeyi elde etmek için izlenen yol ya da bir amaca ulaşmak için geliştirilen bir planın uygulanması olarak ele alınmaktadır. Buna göre öğrenme stratejisi de öğrenmeyi gerçekleştirmek için

izlenen yollar olarak tanımlanabilir. Öğrenme stratejileri konusuna ilişkin yapılan araştırmalar etkili öğrenme stratejisi kullanmanın öğrenmeyi olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Bu araştırmalardan biri olan Geiserbach'ın bir çalışmasında öğrenme stratejilerini kullanan öğrencilerin kişisel hedeflerine daha kısa zamanda ulaştıkları tespit edilmiştir. Ayrıca, bu stratejilerin öğrencilerin hedeflerine doğru ilerlemelerinde ve güdülenmelerinde olumlu katkılar sağladığını, çaldıkları eserleri kesintisiz, bütünsel ve dışavurumcu olarak yansıttıklarını, stratejilerin ne gibi etkileri olduğunu değerlendirme becerisini kazandıklarını da belirtilmiştir. Kocabaş'ın araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin müziğe ilişkin tutumları, müziksel alan bilgileri, müziği öğrenme stratejileri ve işbirlikli öğrenme tekniklerinin flüt çalma becerileri üzerinde geleneksel öğrenme tekniklerine göre daha etkili olduğu görülmüştür. Yokuş'un piyano eğitiminde öğrenme stratejilerinin kullanılmasının öğrencilerin başarılarına ve üstbilişsel farkındalıklarına etkisinin saptanması amacıyla güden araştırmasında, deney grubundaki öğrencilerin uygulama süreci sonunda piyano dersi başarı düzeylerinde ve üstbilişsel farkındalık düzeylerinde artış olduğu görülmüş; ayrıca bu artışın kontrol grubuna oranla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak, piyano eğitiminde öğrenme strateji kullanımının öğrencilerin başarı düzeyini arttırmada ve üstbilişsel farkındalık kazanmalarında klasik eğitimden çok daha etkili ve geliştirici olduğu saptanmıştır. Kurtuldu'nun "Bilgi İşleme Modeline Dayalı Piyano Eğitiminde Genel Öğrenme Stratejilerinin Yeri ve Görsel İmajlar Oluşturma Yönteminin Kullanılabilirlik Düzeyi" adlı doktora çalışmasında elde edilen bulgulara göre, uygulanan "görsel imajlar oluşturma yönteminin" piyano eğitiminde başvurulan klasik çalışma yöntemlerine göre daha etkin ve yararlı olduğu belirlenmiştir. Kurtuldu'nun "Dikkat stratejilerine yönelik uyarıcı işaretlerin piyano eğitiminde kullanılabilirliği" adlı diğer bir çalışmasında, dikkat stratejileri kapsamında yer alan ve dikkati istenilen bölüme toplamaya yardımcı olan çeşitli uyarıcı işaretler kullanılarak öğrencilerin piyano performanslarındaki değişme gözlenmiştir. Araştırma sonucu, uyarıcı işaretler yoluyla dikkatin toplanmasına önemli ölçüde katkı sağlanabileceğini göstermiştir. Kontrol grubu çalışmaya bağlı normal bir yükselme gösterirken, stratejinin uygulandığı deney grubu öğrencileri uygulamaya bağlı belirgin bir yükselme göstermiştir. Gruplar arasında önem düzeyi belirgin bir farklılaşma görülmüştür. Deney grubu kontrol grubuna göre daha başarılı bulunmuştur.

4- Temel noktası bilişsel yeterlilik olan piyano öğrenme sürecinde yeterli seviyeye ulaşılabilmesi, öğrenme-öğretme ortamının uygunluğuna bağlıdır. Öğrenci bilinçsiz çalışıyorsa, nasıl çalışacağını, nasıl öğreneceğini bilmiyorsa eğitimde beklenen gelişmeler sağlanamaz. En önemli öğrenme "öğrenmeyi öğrenmek"tir.

5- Öğrenme stratejilerinin birçok sınıflandırılması mevcuttur. Günümüzde en yaygın kullanılan öğrenme stratejileri sınıflaması Weinstein ve Mayer tarafından yapılmıştır: 1- Tekrarlama stratejileri, 2- Anlamlandırma stratejileri, 3- Örgütlenme

stratejileri, 4- Anlamayı izleme stratejileri, 5- Duyuşsal stratejiler. Bu beş ana kümede toplanan öğrenme stratejileri sınıflandırmasına uygun piyano eğitiminde kullanılabilinen belli başlı 29 öğrenme stratejisi tespit edilmiştir. Bu stratejiler ve ait oldukları strateji grupları şöyle sıralanabilir:

Tekrarlama Stratejisi :

- Parçayı yavaş bir tempoda çalışma
- Yeni öğrenilen davranışları zihinde tekrarlama
- Parçayı ezberleme
- Ritm kalıplarını değiştirerek çalışma

Anlamlandırma Stratejisi:

- Zor gelen pasajları (tercihen renkli kalemlerle) işaretleme
-Çalışılması gereken yerleri (tercihen renkli kalemlerle) özel işaretlerle belirleme

-Parça içerisinde geçen terimlerin anlamlarını araştırma
-Önceden öğrenilen parçalarla yeni öğrenilen parçalar arasında bağlantılar kurma

-Yeni öğrenilenlerle eski bilinenleri birleştirme
-Yeni öğrenilenlerle eski bilinenler arasında benzerlikler arama
-Yeni öğrenilenlerle eski bilinenler arasında farklılıklar arama
-Yeni davranışları zihinde canlandırma
-Soyut bilgi kavram ya da durumların zihinde görsel imajlar oluşturularak somut duruma getirme

Örgütlenme Stratejisi:

-Parçanın sağ ve sol ele ilişkin kısımlarını ayrı ayrı çalışma
-Parçayı bölümlere ayırarak çalışma
-Parçanın ritmik, melodik ve armonik yapılarını benzerlik ve farklılıklarına göre gruplandırma

Anlamayı İzleme Stratejisi:

- Karşılaşılan zorluklara çözüm bulma
- Zor pasajlara ilişkin öğretmene soru sorma
- Öğretmeninden öğrenilen parçayla ilgili örnekler çalmasını isteme
- Parça çalarken fark edilen hataları düzeltmeye çalışma
- Kendi kendine ne kadar öğrendiğini kontrol etme
- Parçayı doğru çalıp çalmadığını kontrol etme
- Parçayı daha etkili nasıl öğreneceği üzerine düşünme

Duyuşsal Stratejiler:

- Çalarken yapılan hataları fark etme
- Öğretmenin bilgilendirmelerini dikkatle dinleme
- Etüdü/eseri çalışırken başka şeyler düşünmeden çalışmaya odaklanma
- Etüt/eser zor ise çalışmayı bırakmama
- Zorluğu aşabilecek çözümler üretme
- Etüdü/eseri sınav kaygısıyla değil, öğrenmek için zevk aldığı için çalışma

Yukarıda açıklanan sonuçlar ışığında geliştirilen öneriler maddeler halinde aşağıda sunulmuştur:

1-Yapılan araştırmalardan piyano eğitiminde uygun öğrenme stratejisi kullanmanın öğrenmeyi dolayısıyla da eğitim kalitesini olumlu yönde etkilediği anlaşılmaktadır. Bu nedenle, öğrenciler öğrenme stratejilerini kullanımı hakkında bilgilendirilmeli ve teşvik edilmelidir.

2- Öğretmenlerin, strateji kullanımında öğrencileri bilinçlendirebilmeleri amacıyla strateji öğretimine ilişkin hizmet içi programa veya kongre, sempozyum vb. toplantılara katılmaları teşvik edilebilir.

KAYNAKÇA

Açıkgöz, K., Ü. (1996). *Etkili Öğrenme ve Öğretme*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası .

Aydın, A. (2000). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. İstanbul: Alfa Yayınları.

Aydiner Uygun, M. ve Kılınçer, Ö.,(2013) *Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Dersinde Öğrenme Stratejilerini Kullanma Düzeylerinin İncelenmesi*, E-Journal A New World **Sciences** Academy, Şubat, 2013, ss. 206-238

Barry, H.N. ve Hallam, S., (2002). *Practice*. In R. Parncutt and G.E. Mcpherson (Ed.)” The Science and Psychology of Music Performance, Oxford: Oxford University Press, pp.151-165. (akt : Kılınçer , Ö. ve Aydiner Uygun, M., 2013).

Binbaşoğlu, C. (1991). *Öğrenme Psikolojisi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.

Borich, G. ve Tombari, M. (1997). *Educational Psychology “A Contemporary Approach”* NewYork: Longman.

Camp, M., W. (1992). *Teaching Piano*. California: Alfred Publishing Co, Inc.

Chung, J.W., (2006). *Self-Regulated Learning in Piano Practice of Middle-School Piano Majors in Korea*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi),. University of Columbia. (akt : Kılınçer, Ö. ve Aydiner Uygun, M., 2013).

Coffman, D. D. (1990). *Effects of mental practice, physical practice, and knowledge of results on piano performance*. *Journal of Research in Music Education*, 38, 187–196. (akt:Renwick, M.J. 2008).

Cüceloğlu, D. (1999). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Çimen, G., (2008). *Konserde Çalmaya Hazırlık Süreci*. Kastamonu Eğitim Dergisi, 16 (1), ss.297-302 (akt : Kılınçer , Ö ve Aydiner Uygun, M., 2013).

Danserau, D., F. ve Holley, C. (1984). *Spatial Learning Strategies*. Orlando: Academic Press, Inc.

Dembo, M. (1994). *Applying Educational Psychology*. New York: Longman

Demirova, G. (2008) *Piyano Eğitiminin İlköğretim Öğrencilerinin Dikkat Toplama Yetisine Etkisi*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi)

Enoch, Y. ve Lyke, J. (1987). *Creative Piano Teaching*. Illinois: Stipe Publishing Company.

Ercan, N., (2006) *Piyano Eğitiminde Alıştırma Yapmanın Önemi ve Bazı Öneriler*, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7, 12, ss. 104-108

Ercan, N. (2008). *Piyano Eğitiminde İlke ve Yöntemler*, Ankara: Sözkese Matbaası.

Erden, M. ve Fidan, N. (1998). *Eğitime Giriş*. Ankara: Alkim Yayınevi.

Ertem, Ş. (2011) *Orta Düzey Piyano Eğitimi İçin Repertuar Seçme İlkeleri*, Kastamonu Eğitim Dergisi, Mayıs, Cilt:19 No.2, ss. 645-652.

Gagné, R. (1985). *The Conditions of Learning*. Chicago: Holt, Rinehart and Winston.

Gates, A. ve diğerleri, (1962) *Eğitim Psikolojisi:1*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi. (akt: Binbaşoğlu, 1991)

Geiersbach, F.J., (2000). *Musical Thinking in Instrumental Practice: An Investigation of Practice Strategies Used by Experienced Instrumentalists*, University of Columbia , (Yayınlanmamış Doktora Tezi) (akt : Kılınçer Ö. ve Aydın Uygun, M., 2013).

Gültek B., Piyano Pedagojisinin Temel Özellikleri, 23.1.2008 tarihinde www.piyanoegitimi.com/pedagoji.html adresinden alınmıştır. (akt: Ertem, Ş.,2011)

Jørgensen, H. (2008). Instrumental Practice: Quality and Quantity. 11 (1-2), pp.8-18.

Kocabaş, A. (1995). *İşbirlikli Öğrenmenin Blokflüt Öğretimi ve Öğrenme Stratejileri Üzerindeki Etkileri*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Yayımlanmamış Doktora Tezi)

Klausmeier, H.J., (1985). *Educational Psychology*, (5.baskı), New York: Harper and Row.(akt: Senemoğlu,N. 1998).

Kurtuldu, K. (2007). *Bilgiyi İşleme Modeline Dayalı Piyano Eğitiminde Genel Öğrenme Stratejilerinin Yeri ve Görsel İmajlar Oluşturma Yönteminin Kullanılabilirlik Düzeyi*, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi)

Kurtuldu, K., (2009). *Müzik Öğretmenliği Bölümü Piyano Öğrencilerinin Sınav Kaygısına Yönelik Tutumları*. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19, (2), ss.107-126. (akt : Kılınçer Ö ve Aydınur Uygun, M., 2013).

Kurtuldu, K. (2012) *Dikkat Stratejilerine Yönelik Uyarıcı İşaretlerin Piyano Eğitiminde Kullanılabilirliği*, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31(2), ss.233-254

Maris, E.M., (2000). *Making Music at The Piano: Learning Strategies for Adult Students*. New York: Oxford University Press. (akt : Kılınçer, Ö. ve Aydınur Uygun, M., 2013).

Morgan, C. (1995). *Psikolojiye Giriş*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Newman, W., (1984), *The Pianist Problems*, New York, Da Capo Press.

O'Malley, M. (1990). *Learning Strategies in Second Language Acquisition*. New York: Cambridge University Press.

Orlich , D. ve başk. (1994). *Teaching Strategies*. Massachussets: Heath and Company.

Ömür, Ö. (2003). *Piyano Eğitiminde Nöro Linguistik Programlama Tekniklerinin Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkileri*. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu Kitabı, İnönü Üniversitesi, Malatya, ss.186-192.

Öztürk, B. (1995). *Genel Öğrenme Stratejilerinin Öğrenciler Tarafından Kullanılma Durumları*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

Öztürk, B. ve Z. Selçuk, Z.. (1992). *Öğrenme Öğretme Sürecinin Etkililiğini Artırmada Öğrenme Stratejilerinin Kullanılması; Genel Bir İnceleme*. Eğitim.(1). 66-74)

Renwick, M.J. (2008) *Because I Love Playing My Instrument: Young Musicians Internalised Motivation and Self-regulated Practicing Behaviour*, The University of New South Wales, (Yayınlanmamış Doktora Tezi)

Ross, S. L. (1985). *The effectiveness of mental practice in improving the performance of college trombonists. Journal of Research in Music Education, 33*, 221–230. (akt:Renwick, M.J. 2008).

Senemoğlu, N. (1998). *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim*. Ankara: Özsen Matbaası.

Weaver, L.J., (2005). *The Role of Goals and Practice Steps in Piano Practice Assignments*. USA: University of Bowling Green State. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

Weinstein, C. E. ve MAYER, R. E. (1986). *“The Teaching of Learning Strategies”*. Handbook of Research on Teaching. New York: American Educational research Association, Mc Millan.

Yokuş, H. (2010). *Piyano Eğitiminde Öğrenme Stratejilerinin Kullanılmasının Öğrencilerin Başarılarına ve Üstbilişsel Farkındalıklarına Etkisi*, M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı.31, ss:145-160